

za právní zastupování vynaloženy, aby stěžovatel dostal náhradu za provedené práce na pronajatém statku a aby nemusil vraceti pachtýřem zažalované zásoby, neboť v případě odsouzení by se zmenšily zásoby stěžovatelovy. Šlo tudíž o náklad, vynaložený za účelem zachránění příjmového pramene a o zachování základního majetku a nešlo o vydání za účelem udržení příjmu z tohoto majetku, kterýmžto nákladem jsou a mohou být jen vydání, kterými má být dosaženo výnosu majetku. Ani pokud šlo o výdaje za zastupování ve věcech daňových, neuznal nejvyšší správní soud, že by šlo o výdaj učiněný na dosažení, zabezpečení a udržení důchodu podle § 15, č. 1 zákona o přímých daních, neboť účelem tohoto zastupování a tedy také vydání s ním spojeného bylo, aby důchod již dosažený nebyl daní zatěžován

nad zákonem přípustnou mírou, což je ovšem něco podstatně jiného, než zabezpečení, či udržení příjmu, jak je má na mysli citované ustanovení. Uznan proto nejvyšší správní soud, že tyto výdaje nejsou odpočitatelnými položkami. (N. s. ze dne 16. listopadu 1939, č. 925/38-2.) Proti tomuto názoru lze uvést, že daň výdělková a daň obrátová jsou odčitatelné podle § 15, č. 1, písm. e) zákona o přímých daních a to jak plyne z ustanovení úvodní věty č. 1 § 15 cit. zákona, jako výdaj, učiněný k dosažení, zabezpečení a udržení důchodu. Advokátní výlohy, souvisící s těmito daněmi sdílí jako výdaj vedlejší osud hlavního výdaje (t. j. daně výdělkové a daně obrátové). Je-li tento hlavní výdaj podle citovaného zákona odčitatelný jako výdaj k udržení důchodu, jsou odčitatelné i souvisící výdaje advokátní.

Z právní praxe.

Přeměna rozvodu v rozluku jen na návrh nevinné strany?

V rozhodnutí z 6. IX. 1939, R I 542/39, Vážný 17.364, odchyluje se nejvyšší soud od své dosavadní praxe a zdá se, že nyní bude zapotřebí obzvlášť opatrně postupovati při žádostech o rozluku dle § 17 manž. nov. Nejvyšší soud uvedl v důvodech citovaného rozhodnutí:

Podle doslovu § 17 rozl. zák. může sice žádati každý manžel v nesporné cestě za rozluku za podmínky v tomto zákonném místě uvedených, čímž však míněna jest jen jeho legitimace k takové žádosti. Záleží však vždy na okolnostech případu, zda věcně lze žádosti vyhověti. V daném případě bylo manželství rozvedeno především pro hluboký rozvrat manželský, na němž byl žadatel převážně vinen. Zde by tedy nebylo bývalo lze po rozumu poslední věty § 13 h) rozl. zák. vysloviti rozluku manželství k jeho žalobě. Podle názoru dovolacího soudu nelze ji však povolit ani podle § 17 téhož zák. v nesporném řízení k jeho žádosti. Přičilo by se skutečně jasnému a nepochybnému smyslu zákona rozlukového vyplývajícímu z doslovu zmíněného § 14 cit. zák. (čl. V, č. 1 zák. ze dne 11. prosince 1934, čís. 251 Sb. z. a n.), kdyby hlubokým rozvratem výhradně nebo převážně vinný manžel mohl cestou žádosti za rozluku docílití toho, co by mu musilo být cestou řádné žaloby odepřeno

(srov. Sb. n. s. č. 5687, 15.310). Tu nejde po názoru dovolacího soudu jenom o právní posouzení, nýbrž přímo o nezákonnost. Za těchto okolností nepadá na váhu ani to, že vedle rozvratu bylo uznáno za další důvod rozvodu jednání žadatelovo ve smyslu § 13 e) rozl. zák. Nehledíc k tomu, že z okolností zjištěných v rozvodovém sporu nevychází, že by tímto rozvodovým, pokud se týče rozlukovým důvodem byla nějak vinna nebo aspoň spoluvinná také odpůrkyně, nebylo by důsledné a bylo by rovněž v rozporu se zákonem, kdyby byla uznána za nepřípustnou podle zákona tam, kde by důvodem byl jenom hluboký rozvrat způsobený žadatelem, kdyby však měla být připuštěna v takovém případě, kde k hlubokému rozvratu způsobenému převážně žadatelem druží se ještě některý další důvod rozlukový žadateli za vinu připočtený, kde tedy jeho vina je ještě větší.

Prohlášení účastníků ve smyslu § 7 druhého prováděcího výnosu k nařízení o židovském majetku.

Nařízení říšského protektora ze dne 21. června 1939 o židovském majetku neobsahuje výslovného ustanovení o tom, jakým způsobem nutno prokazovati, že účastníci určitého

právního jednání nejsou židy ve smyslu tohoto nařízení. Soudní praxe se vyvinula různým způsobem, avšak nejčastěji bylo požadováno, aby tento průkaz se stal předložením křestních a oddacích listů všech předků, k nimž je nutno přihlížeti při určení, zda některá osoba jest arijského původu, po případě, šlo-li o právnické osoby, předložením úředního potvrzení. To bylo příčinou značných nesnází, ježto opatřování těchto úředních listin bylo spojeno se značným nákladem, se ztrátou času, a někdy bylo i zcela nemožné.

Druhým prováděcím výnosem ze dne 8. prosince 1939 bylo mnohým z těchto nedostatků odpomoženo, a to ustanovením § 7, v němž se praví, že k žádostem jakéhokoli druhu, majícím za předmět zápis do veřejných knih, jest připojiti prohlášení o tom, zda na právním jednání, tvořícím podklad zápisu, jsou zúčastněni židé, židovské podniky nebo židovská sdružení osob.

Přesto však lze pozorovati, že praxe opět kolísá při výkladu tohoto nového ustanovení. Zejména jest různě řešena otázka, kdo má toto prohlášení dáti a jaká forma má býti zachována.

Pokud jde o otázku, kdo má prohlásiti, že na právním jednání nejsou účastni nearijci, neobsahuje § 7 výslovného ustanovení. Vodítkem při výkladu může býti nadpis paragrafu, který mluví o prohlášení účastníků. Prohlášení musí tedy dáti osoba, zúčastněná na právním jednání. Jest však otázkou, zda mají dáti toto prohlášení všichni účastníci, nebo jen někteří, nebo stačí-li prohlášení kteréhokoli z účastníků. Soudní praxe zde počíná rozlišovati mezi účastníky, kteří svým projevem vykonávají disposici určitým právem zapsaným do veřejné knihy, a účastníky ostatními, a vyžaduje, aby prohlášení dali účastníci z první skupiny. Tak na př. vyžadují soudy,

aby při smlouvách trhových, směnných, dluhopisech a pod. učinily prohlášení obě strany, při kvitancích, propouštěcích prohlášeních a pod. vyžadují prohlášení jen od věřitele. Jest však pochybné, zda toto rozlišování bude vždy bezpečným vodítkem, a zda ze znění citovaného ustanovení by nebylo lze dovoditi odůvodněnost prohlášení buď všech účastníků, nebo jen jediného, v tomto posledním případě zejména toho, kdo podává knihovní návrh. Neboť i v tomto případě by bylo přesně vyhověno znění zákona, požadujícího jen, aby k žádosti bylo připojeno prohlášení o neúčasti židů.

Pokud jde o formu prohlášení, jest zajisté lhostejno, je-li prohlášení obsaženo v listině, tvořícím podklad zápisu, nebo ve zvláštní listině, nebo v knihovním návrhu. Praxe však opět kolísá v otázce, zda toto prohlášení má býti opatřeno legalisovaným podpisem či nelegalisovaným. V tomto směru neobsahuje § 7 rovněž žádného výslovného ustanovení, a bylo by lze z toho dovozovati, že legalisovaného podpisu není třeba. U pražského knihovního soudu se však legalisace požaduje, a to s odůvodněním, že jde o projev velmi důležitý, na němž závisí možnost zápisu a který je též v usnesení výslovně citován, nehledíc k tomu, že všeobecně může soud, má-li pochybnosti, žádati o legalisaci i tam, kde obvykle se nepožaduje (na př. u plných mocí). Ani této argumentaci nelze však všeobecně přisvědčiti, a spíše se zdá oprávněným stanovisko, že zásadně legalisace není třeba. Kdybychom se připojili k tomuto zásadnímu stanovisku, a dále ke stanovisku výše uvedenému, že totiž prohlášení může učiniti vždy ten, kdo podává knihovní návrh, docílili bychom snad největší pracovní ekonomie při přesném zachování zákonného předpisu. V této souvislosti lze ještě poznamenati, že někde roz-

lišují soudy mezi jednotlivými účastníky i v otázce legalisace, vyžadující legalisovaný podpis od účastníků, kteří podepsali legalisovaně listinu, tvořící podklad zápisu, a nelegalisovaný podpis od ostatních.

Také pokud jde o kolkování prohlášení není jednoty v názorech. Někde se vyžaduje kolkování kolkem za 5 K, ponejvíce se však uplatňuje názor, který lze pokládati za správnější, že totiž prohlášení kolku nepodléhá; jen je-li obsaženo ve zvláštní listině přikládané ke knihovnímu návrhu, je nutno ji kolkovati jako přílohu kolkem za 2 K.

Co se týče vlastního textu prohlášení, vyžaduje pražský knihovní soud, aby v prohlášení byly výslovně uvedeny dvě skutečnosti, a to především, že osoby dávající toto prohlášení nejsou židy, a za druhé, že na právním jednání, tvořícím podklad zápisu, nejsou zúčastněni židé, židovské podniky, ani židovská sdružení osob. Prohlášení by mohlo tedy znít asi takto:

»Podepsané zúčastněné strany prohlašují místopřísežně, že nejsou židy ve smyslu § 6 nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku ze dne 21. června 1939, a dále prohlašují podle § 7 druhého prováděcího výnosu k nařízení o židovském majetku ze dne 8. prosince 1939, že na tomto právním jednání, tvořícím podklad knihovního zápisu, nejsou zúčastněni židé, židovské podniky, ani židovská sdružení osob.«

Vladimír Kubeš.

I. poznámka redakce:

§ 7 druhého prováděcího výnosu Reichsprotektorova k nařízení o židovském majetku stanoví, že k žádostem o zápis do veřejných knih musí býti přiloženo prohlášení o tom, »ob an dem der Eintragung zugrunde liegenden Rechtsgeschäfte Juden, jüdische Unter-

nehmungen oder jüdische Personenvereinigungen beteiligt sind«. Jelikož tento předpis mluví o »prohlášení« (Erklärung), a mluví o »právním jednání« (Rechtsgeschäft), je zapotřebí uvědomiti si nejprve právní povahu obou pojmů.

»Prohlášení« neznamena průkaz ani výsledek nějakého šetření, nýbrž toliko »tvrzení« něčeho, co prohlašující již sám z vlastní zkušenosti zná. Obsahem prohlášení tedy budou především jen okolnosti týkající se osoby, která prohlášení dává. Je ovšem myslitelné, že prohlašující zná i poměry týkající se ostatních osob účastných na právním jednání, avšak ve většině případů tomu tak nebude a prohlašující vydá prohlášení, týkající se někoho jiného než jeho samého, jen tehdy, může-li o poměrech tvořících obsah prohlášení spolehlivě něco tvrditi a vzíti na sebe plné ručení za obsah tvrzení. Zásadně tedy má každý z účastníků právního jednání dávatí prohlášení jenom za sebe.

»Právní jednání« jest široký pojem, zahrnující jak jednostranné akty, tak smlouvy, a rovněž tak soluci obligačních závazků, zkrátka vesměs výsledky různých projevů vůle různých subjektů. Byl-li každý subjekt legitimován jen k určitému projevu vůle (nabídka, přijetí nabídky) a tvořili tyto projevy vůle dohromady jako výsledek příslušné právní jednání, pak není pochyby, že prohlásí-li každý ze subjektů, na právním jednání zúčastněných, údaje předepsané v § 7 jen za svou osobu, tedy jen pokud se týkají jeho (právně relevantního) projevu vůle, budou tato prohlášení dohromady tvořiti prohlášení o celém právním jednání, jaké má na mysli cit. § 7.

Doporučujeme tedy, aby každý dal prohlášení ve smyslu § 7 cit. výnosu

jenom ohledně svého vlastního smluvního projevu, čili jen ohledně onoho úseku právního jednání, k němuž sám je legitimován.

V praxi bude se věc jevití takto:

1. K vydání výmazní kvitance je legitimován věřitel. Věřitel tedy ve výmazní kvitanci prohlásí místopřísežně, že není Židem a že »na svolení výmazu« nejsou zúčastněni Žid, židovské podniky, ani židovská sdružení osob.

Ke knihovní žádosti je legitimován vlastník zavazené nemovitosti. Tento dá příslušné prohlášení do knihovního návrhu, v němž uvede, že není Židem a že má »na tomto knihovním návrhu« nejsou zúčastněni Židé atd.

Jestliže ovšem obě strany se znají a znají i všechny vedlejší poměry, mohou učiniti příslušné prohlášení i společně, tedy navzájem za sebe.

2. Jde-li o trhovou smlouvu, jest prodávající legitimován k prodeji a kupující ke koupi. Doporučuje se proto, aby v trhově smlouvě byla příslušná doložka formulována takto: »Prodávající prohlašuje místopřísežně, že není Židem ve smyslu § 6 nař. o židovském majetku a že na prodeji nejsou zúčastněni Židé, židovské podniky, ani židovská sdružení osob a kupující prohlašuje rovněž místopřísežně, že není Židem ve smyslu cit. nař. a že na koupi nejsou zúčastněni Židé, židovské podniky ani židovská sdruž. osob.« V knihovní žádosti pak stačí uvést, ať již ji podává ta neb ona strana, že se »co do prohlášení ve smyslu § 7 druhého prov. výnosu Reichsprotektorova k nařízení o židovském majetku pokazuje na příslušnou doložku v přiložené trhově smlouvě, v níž jest obsaženo právní jednání, které je základem navrhovaného zápisu.«

3. Jde-li o zápis do obchodního rejstříku, k němuž se zhusta nepřikládá žádná listina, bude nutno,

aby prohlášení obdobné případu 2. bylo uvedeno v návrhu na zápis. Vstupuje-li tedy na příklad do veřejné obchodní společnosti nový společník, jest postupovati takto:

Návrh jsou legitimováni podati jednak dosavadní společníci a jednak nově vstupující společník společně. Dosavadní společníci v něm prohlásí místopřísežně, že »nejsou Židy a že na veřejné obchodní společnosti a jejím souhlasu ke vstupu nového společníka nejsou zúčastněni Židé, židovské podniky ani židovská sdružení osob«. Nově vstupující společník uvede, že »prohlašuje místopřísežně, že není Židem a že na jeho vstupu nejsou zúčastněni atd.«

4. Podobně i v jiných případech, kdy půjde o právní jednání skládající se z více projevů vůle různých subjektů.

Komu ovšem jsou známy i poměry druhé strany, ten může dáti všeobecné prohlášení, jak výše uvedeno drem Kubešem.

II. poznámka redakce:

Jde-li o vklad zástavního práva v pořadí poznámky, jest možno, že jak poznámka, tak dlužní úpis pochází z doby před účinností 2. prov. výnosu k nařízení o židovském majetku.

Má-li býti po účinnosti 2. prov. nařízení žádáno o vklad, jest zapotřebí, přiložiti prohlášení podle § 7 2. prov. nař. Toto prohlášení musí však pocházeti také od dlužníka. Není vyloučeno, že dlužník odepře je podepsati a tím vzniká nebezpečí, že věřitel promešká jednoroční lhůtu k vkladu zástavního práva bez své viny, ač v době zápisu poznámky pořadí a zřízení dlužního úpisu nic neomeškal (*jus quaesitum*). Jak má v tomto případě věřitel postupovati?

Podle slovního výkladu § 7 mu nepomůže ani, když předloží průkaz o tom, že vlastník hypotéky a

on sám jsou arijci, poněvadž nikde není připuštěno, aby předepsané prohlášení bylo nějak nahrazeno. To jest ovšem důsledek velmi nebezpečný a doporučovalo by se, aby peněžní ústavy na příslušných místech požádaly o vydání ustanovení i pro podobné případy.

Změny společenských, společenstevních a spolkových stanov nutných pro změnu státoprávních poměrů.

Změněné státoprávní poměry Čech a Moravy nedošly ještě v mnoha případech výrazu ve stanovách společností, spolků a společenstev. Státní správa ve snaze urychlití a usnadnití změnu stanov provedla úpravu, která je obsažena ve vl. nař. z 21. prosince 1939, č. 26 z r. 1940 Sb. z. a n. Podle § 1 cit. nař. mohou se na takové změně stanov usnášeti jednak orgány k tomu podle stanov oprávněné a to v době do dvou měsíců od účinnosti cit. nařízení, jednak po uplynutí této doby orgány k tomu v §§ 1 a 3 zmocněné.

Zmocněnými orgány jsou: u akciových společností představenstvo, u společností komanditních na akcie společníci osobně ručící, u společností s r. o. jednatele (představenstvo), u výdělkových a hospodářských společenstev představenstvo, u spolků zřízených podle pat. č. 253/1852 ř. z. (tedy nikoli podle spolkového zákona) představenstvo. Tímto opatřením umožní se asociacím, aby potřebné změny provedly i bez svolání valné hromady tam, kde valná hromada — která je zpravidla orgánem usnášejícím se o změně stanov — nebude z těch neb oněch důvodů svolávána.

Změny, které jsou nutné v důsledku nových státoprávních poměrů, budou se zpravidla týkati znění firmy, kde je na př. označení »československý«, »v republice Českoslo-

venské« a pod., kromě toho snad i předmětu podnikání a účelu asociace, textu akcí a pod.

Kontrola provádění změn stanov přísluší podle § 2 rejstříkovým soudům, které mohou donucovati povinné orgány pořádkovými pokutami do 10.000 K. Jen pokud jde o spolky zřízené podle spolkového patentu č. 253/1852 ř. z. mají donucovací pravomoc okresní úřady.

Nařízení pak v § 4 samo upravuje názvy (firmy) některých ústavů, tak Ústřední banky spořitelen, reeskontního a lombardního ústavu, všeobecného fondu peněžních ústavů a svazu spořitelen. Pošvář.

O námitce věcné nepřislušnosti pracovního soudu.

Právník zvyklý často užívati jurisdikční normy snadno chybuje při formulaci námitek nepřislušnosti v řízení před pracovními soudy.

Řízení před pracovními soudy jest upraveno celkem samostatně zákonem o pracovních soudech ze dne 4. července 1931, č. 131 Sb. z. a n., který jen výjimečně se odvolává na předpisy civilního řádu soudního; ku př. v § 19 pokud v něm nejsou ustanovení zvláštní o řízení před pracovními soudy a v § 33, pokud jde o řízení před soudy druhostupňovými ve věcech pracovních nebo v § 1 posl. věta v posledním odstavci odkazuje na ustanovení civilního řádu soudního o řízení rozhodčím, kdežto na předpisy jurisdikční normy se zákon o pracovních soudech neodvolává vůbec.

Příslušnost pracovních soudů jest přesně vymezena v §§ 1, 2, 38 násl. uvedeného zákona. Právník, který užívá většinou jurisdikční normy, vyloží právě uvedená ustanovení dozajista tak, že určují věcnou příslušnost pracovních soudů